

DOMSTOLENS DOM
av den 16 juli 1992*

I mål C-83/91

har Landgericht Hannover till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Wienand Meilicke

och

ADV/ORG A AG.

Begäran avser tolkningen av rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1, fransk version; svensk specialutgåva, del 17, volym 01).

DOMSTOLEN

sammansatt av avdelningsordförande F.A. Schockweiler, tf. ordförande, avdelningsordförande P. J. G. Kapteyn samt domarna G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco och M. Zuleeg,

generaladvokat: G. Tesauero,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören H. A. Rühl,

meddelar följande

* Rättegångsspråk: tyska.

dom

- 1 Genom beslut av den 15 januari 1991, som inkom till domstolen den 1 mars 1991, har Landgericht Hannover enligt artikel 177 i EEG-fördraget ställt flera frågor om tolkningen av rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1; hädanefter "det andra direktivet").
- 2 Dessa frågor har ställts inom ramen för en tvist som pågår mellan Wienand Meilicke, kârânde i huvudmålet, och bolaget ADV/ORGa (hâdanefter "ADV/ORGa"), i vilket Wienand Meilicke är aktieägare. Bolagsledningen hade vid bolagsstämman den 16 februari 1990 vägrat att förse honom med viss information.
- 3 Tvisten gäller vissa bestämmelser i den tyska aktiebolagslagen, Aktiengesetz, såsom de tolkats av Bundesgerichtshof.
- 4 I detta avseende bör påpekâs att vad gäller ökningen av aktiekapital i form av tillskott av annan egendom än pengar (apportegendom) föreskriver Aktiengesetz strängare villkor med avseende på offentliggörande och kontroll än vad som gäller vid kontanttillskott.
- 5 I tysk rättspraxis behandlas dock vissa kontanttillskott som "förtäckt apportegendom". Det gäller särskilt kontanttillskott som föregåtts av, eller varpå följer, en transaktion varigenom bolaget i fråga återgäldar en skuld som bolaget haft gentemot aktietecknaren. Enligt Bundesgerichtshofs rättspraxis kan inte ett sådant tillskott betraktas som ett kontanttillskott, och följaktligen skall det behandlas enligt de särskilda regler som gäller apportegendom enligt artikel 27 i Aktiengesetz och artikel 10 i det andra direktivet. Beaktas inte dessa bestämmelser, så medför inte den förtäckta apportegendomen skuldbefrielse (se särskilt dom av Bundesgerichtshof av den 15 januari 1990, II ZR 164/88, DB s. 311, BGHZ 110, s. 47).
- 6 Kârânden i huvudmålet, W. Meilicke, har vid flera tillfällen kritiserat denna rättspraxis, särskilt i sin bok Die "verschleierte" Sacheinlage; eine deutsche Fehlentwicklung (Schäffer Verlag, Stuttgart, 1989). Boken har, i enlighet

med artikel 20 i Protokollet om domstolens stadga, bifogats det yttrande som W. Meilicke ingivit till domstolen. Han anser att ifrågavarande rättspraxis står i strid med det andra direktivet, särskilt dess artikel 11, som på ett uttömmande sätt uppställer bestämmelser för att förhindra kringgående av reglerna som rör apportegendom.

- 7 W. Meilicke äger en aktie i bolaget ADV/ORGA. Till följd av ekonomiska svårigheter beslutade bolaget den 28 april 1989 att öka sitt kapital med 5 miljoner DM. Dessa nya aktier, som utfärdades med en kurs på 300% och som garanterades av Commerzbank, kom slutligen i denna banks ägo.
- 8 Vid bolagsstämman den 16 februari 1990 ställde W. Meilicke flera frågor till ledningen angående den ökning av kapital som skedde 1989 samt hur detta kapital använts. W. Meilicke ville genom dessa frågor huvudsakligen bringa klarhet i huruvida kontanttillskottet använts för att minska bolagets skulder gentemot Commerzbank.
- 9 W. Meilickes förfrågan grundade sig på artikel 131.1 första meningen i Aktiengesetz, enligt vilken ledningen på förfrågan vid bolagsstämman skall förse varje aktieägare med information om bolagets förehavanden i den utsträckning det är nödvändigt för att bedöma en punkt på dagordningen. I artikel 131.3 anges de omständigheter under vilka ledningen kan vägra att lämna ut sådan information.
- 10 W. Meilicke ansåg att ledningens svar på de frågor som ställts vid bolagsstämman den 16 februari 1990 inte var tillfredsställande och att han därför inte erhållit den information till vilken han var berättigad enligt artikel 131 i Aktiengesetz. Han väckte därför talan mot bolaget ADV/ORGA vid Landgericht Hannover i enlighet med förfarandet i artikel 132 i Aktiengesetz.
- 11 Artikel 132 i Aktiengesetz föreskriver ett särskilt förfarande för att säkerställa aktieägarnas rätt till information. Enligt artikel 132.1 första meningen skall frågan huruvida ledningen är tvingad att lämna ut den efterfrågade informationen beslutas av Landgericht i den domkrets där bolaget har sitt säte.
- 12 W. Meilicke har under det skriftliga förfarandet vid Landgericht Hannover anfört att svaren på de frågor som ställts till bolaget ADV/ORGA var nödvändiga för att kontrollera riktigheten av den årliga balansräkningen. Han har gjort gällande att dessa svar skulle göra det möjligt för honom att

kontrollera huruvida bolagets ökning av kapital år 1989 utgjorde förtäckt apportegendom; och huruvida de krav som den tyska lagstiftningen och rättspraxisen ställer vad gäller ett sådant tillskott var uppfyllda.

- 13 ADV/ORGa har under det skriftliga förfarandet vid den nationella domstolen anfört att den information som W. Meilicke efterfrågat inte var relevant för att bedöma riktigheten av balansräkningen samt att villkoren för att tillämpa artikel 131 i Aktiengesetz inte var uppfyllda. Bolaget har vidare bestritt att W. Meilicke skulle ha något intresse i saken, med beaktande av den kritik som han, i egenskap av författare till vissa skrifter, riktat mot den tyska rättspraxisen. ADV/ORGa anser för övrigt att villkoren för att tillämpa denna rättspraxis inte var uppfyllda.
- 14 Vid huvudförhandlingen vid den nationella domstolen kommenterade parterna särskilt den ovan nämnda domen av Bundesgerichtshof av den 15 januari och riktigheten av att begära ett förhandsavgörande. Landgericht Hannover bad parterna att utveckla sina ställningstaganden mer detaljerat vad gäller den sistnämnda punkten.
- 15 ADV/ORGa upprepade inledningsvis att villkoren för en tillämpning av Bundesgerichtshofs rättspraxis gällande förtäckt apportegendom inte var uppfyllda och att det således inte fanns anledning att hänskjuta saken till domstolen. I andra hand, för det fall att Landgericht ansåg att förtäckt apportegendom kunde anses ha förekommit, och att endast beloppets storlek inte var känt, anförde bolaget att det var nödvändigt att kontrollera huruvida ledningen handlat olagligt. Till stöd härför gjorde ADV/ORGa gällande att ledningens handlande inte kunde betraktas som olagligt i det fall tysk rättspraxis stred mot det andra direktivet. I detta fall förklarade ADV/ORGa, i enighet med W. Meilicke, att denna fråga om förenlighet borde underställas domstolen i enlighet med artikel 177.
- 16 W. Meilicke har för sin del gjort gällande att omständigheterna i målet faktiskt skulle kunna visa på förekomsten av förtäckt apportegendom enligt den mening som kommit till uttryck i tysk rättspraxis och att den efterfrågade informationen var nödvändig för att avgöra detta. Han var dock enig med ADV/ORGa om att frågan om förenligheten av tysk rättspraxis med det andra direktivet borde bli föremål för en begäran om förhandsavgörande och han tillställde Landgericht Hannover förslag på sju olika frågor.
- 17 I sitt beslut om hänskjutande fann Landgericht att de villkor som uppställdes i artikel 131 i Aktiengesetz var uppfyllda, eftersom den uppfattning om

förtäckt apportegendom som utvecklats i tysk rättspraxis och doktrin berättigade W. Meilickes att begära information. Landesgericht påpekar att det faktiskt var möjligt att återbetalningen av svarandebolagets skulder, vilket skedde innan aktiekapitalet ökades, i form av kontanttillskott från långvivaren, kunde anses ogiltig på grund av kringgående av bolagsreglerna gällande apportegendom.

18 Landesgericht anser sig dock inte i stånd att meddela dom rörande W. Meilickes yrkanden, eftersom domstolen är tveksam till lagligheten av dessa yrkanden. Om uppfattningen om förtäckt apportegendom skulle visa sig strida mot gemenskapsrätten, särskilt mot det andra direktivet, kommer W. Meilickes yrkande att sakna relevans. Det framgår av beslutet om hänskjutande att ADV/ORGA delar denna tvekan och att W. Meilicke är av den åsikten att uppfattningen klart strider mot gemenskapsrätten och att hans yrkande därför måste avslås.

19 Landesgericht finner följaktligen att rättsäkerhetsskäl kräver att följande frågor hänskjuts till domstolen i enlighet med artikel 177:

”1) Är det förenligt med gemenskapsrätten att kräva att återbetalning av ett aktiebolags skulder, vilka uppkom innan ökningen av bolagets aktiekapital i form av kontanttillskott från långvivaren skett, måste följa de skyddsbestämmelser som gäller apportegendom?

Särskilt,

2) Är rådets andra direktiv av den 13 december 1976 om samordning av bolagsrätten (EGT nr L 26, 31.1.1977, s. 1) direkt tillämpligt, på så sätt att det kan åberopas av varje gemenskapsmedborgare inför en nationell domstol och att denna har skyldighet att beakta direktivets ordalydelse och syfte vid tolkningen av den nationella tillämpningsbestämmelsen (i detta fall den tyska lag som införlivar rådets andra direktiv av den 13 december 1979 om samordning av bolagsrätten, Bundesgesetzblatt I, 1978, s. 1959)?

3) Är rådets andra direktiv, och särskilt artiklarna 10, 11 och 27.2, endast minimiföreskrifter som tillåter medlemsstaterna att utfärda eller tillämpa nationella bestämmelser som är strängare för att hindra att artiklarna 10 och 27.2 vad gäller värdering och offentliggörande kringgås genom affärstransaktioner i faktiskt och tidsmässigt samband med ett kontanttillskott?

Eller,

Uppställer artikel 11 uttömmande regler för att hindra kringgående av artiklarna 10 och 27.2 i direktivet gällande apportegendom, vilket i så fall utesluter att medlemsstaterna utfärdar strängare eller mildare regler?

Eller,

Följer det, utöver artikel 11, av syftet med artiklarna 10 och 27.2 i direktivet att alla medlemsstater är tvungna att hindra kringgående av reglerna om apportegendom?

3.1) Om artiklarna 10, 11 och 27.2 i det andra direktivet endast utgör minimiföreskrifter:

- a) förekommer då en stand-stillprincip, på så sätt att strängare nationell lagstiftning endast godtas om den existerade vid tidpunkten för direktivets antagande?
 - aa) skall räckvidden av den strängare nationella lagstiftning som fortfarande är tillåten och den strängare nationella lagstiftning som antagits efter den relevanta tidpunkten, och som därför inte längre är tillåten, bestämmas av de nationella domstolarna, eller är det fråga om tolkning av gemenskapsrätten som ankommer på domstolen?
 - bb) om frågan om räckvidden av nationell lagstiftning som strider mot stand-stillprincipen utgör en frågan om tolkning av gemenskapsrätten som ankommer på domstolen, strider det då mot stand-stillprincipen att betrakta ett bolags betalning av en skuld till en person som tecknat sig för en kapitalökning som ett olagligt kringgående av lagstiftningen rörande apportegendom?
 - cc) om frågan om räckvidden av nationell lagstiftning som strider mot stand-stillprincipen skall avgöras av nationell domstol, vilken tidpunkt är då avgörande för att bestämma huruvida den strängare nationella lagstiftningen som överensstämmer med stand-stillprincipen ska upprätthållas eller ej (t.ex. då förhandlingar om direktivet påbörjades, då europaparlamentet uttalade sig om direktivet eller då det antogs av ministerrådet), och

- dd) den strängare nationella lagstiftningen som överensstämmer med stand-stillprincipen, innefattar den endast författningar (lagar, förordningar) eller ingår också rättspraxis och doktrin, gällande vid den i punkten cc ovan angivna tidpunkten?
- b) om artiklarna 10, 11 och 27.2 i det andra direktivet uppställer minimiföreskrifter (med eller utan stand-stillprincip), kan då strängare nationell lagstiftning endast utfärdas i form av nationella författningar eller kan, trots en harmoniserad ordalydelse i de nationella lagarna om implementering, ett sådant resultat också uppnås genom tolkning eller analogisk tillämpning av nationella domstolar?
- c) om artiklarna 10, 11 och 27.2 i det andra direktivet uppställer minimiföreskrifter, vilken målgrupps intressen skall då avgöra huruvida en nationell föreskrift utgör en tillåten strängare bestämmelse eller en otillåten mildare bestämmelse? Omfattar de intressen som minimiföreskriften har att skydda också rättssäkerheten för bolaget och tredje man vid transaktioner mellan aktietecknare och bolag vid tidpunkten för tillskott av apportegendom (i detta fall återbetalningen av en fordran som aktietecknaren hade på bolaget)?

3.2) Om artikel 11 på ett uttömmande sätt reglerar hur man skall skydda sig mot kringgående, innebär detta att medlemsstaterna inte kan betrakta ett kontanttillskott eller annan affärstransaktion som olaglig, med civil- eller straffrättsliga sanktioner, uteslutande på grund av att bolaget i samband med kapitalökningen har återbetalat en skuld gentemot en aktietecknare som tillskjutit kapital, utan att beakta bestämmelserna om värdering och offentliggörande i direktivets artikel 10? Innebär detta särskilt att det inte är tillåtet för medlemsstaterna att kräva offentliggörande och värdering i enlighet med artiklarna 10 och 27.2 i direktivet då transaktionen (i detta fall en återbetalning av skuld) sker inom ramen för bolagets löpande verksamhet och då den genomförts efter den tidsfrist som bestämts i den nationella lagstiftningen i enlighet med direktivets artikel 11.1?

3.3) Om artiklarna 10, 11 och 27.2 inte uppställer minimiföreskrifter som kan kompletteras med strängare nationell lagstiftning, och om artikel 11 inte heller på ett uttömmande sätt reglerar skyddet mot kringgående, utan att det tvärtom av direktivets målsättning följer att samtliga medlemsstater har en skyldighet att förhindra kringgående av kraven på värdering och offentliggörande vad gäller apportegendom som sker i form av en uppdelning mellan ett kontanttillskott och en annan affärstransaktion, skall i så fall de tillämp-

liga rättsprinciperna härledas direkt och enhetligt från gemenskapsrätten och särskilt från direktivets syfte, eller skall dessa rättsprinciper i varje medlemsstat härledas från den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning?

4) Utgör en kapitalökning i form av återbetalning av en fordran som aktietecknaren hade på bolaget

- a) nödvändigtvis en kapitalökning om den sker genom kontanter?
- b) nödvändigtvis en kapitalökning om den sker genom annat än kontanter i den mening som avses i det andra direktivets artikel 27.1 och 27.2?
- c) eller föreligger en valmöjlighet huruvida en sådan insats skall betraktas som en kapitalökning i form av kontanter eller en kapitalökning i form av annat än kontanter? Står denna eventuella valmöjlighet öppen för bolagsstämman, i enlighet med artikel 25.1 första meningen i det andra direktivet, eller för medlemsstaterna?
- d) eller har medlemsstaterna behörighet att efter eget skön skilja mellan kontanttillskott och tillskott i form av annat än kontanter?

5) Angående artikel 7 första meningen i det andra direktivet:

5.1) Skall artikel 7 första meningen i det andra direktivet tolkas så, att ett tillskott i form av att avstå en fordran gentemot bolaget skall helt eller delvis betraktas som ogiltig när bolaget befinner sig i ekonomiska svårigheter, eller tillåter artikel 7 första meningen tillskott till dess nominella värde, oberoende av bolagets solvens?

5.2) Om artikel 7 första meningen i det andra direktivet tillåter tillskott i form av avstående av en fordran gentemot bolaget till dess nominella värde, oberoende av bolagets solvens,

- a) är frågan om avstående från en fordran kan utgöra ett tillskott en fråga om tillämpning av gemenskapsdirektivet som skall tolkas av domstolen,
- b) eller utgör artikel 7 första meningen en minimiföreskrift som tillåter medlemsstaterna att i sina nationella lagstiftningar uppställa ytterligare villkor som är strängare vad gäller tillskott,

- c) eller regleras frågan om tillåtna tillskott uttömmande i artikel 7 första meningen?

5.3) Om artikel 7 första meningen i det andra direktivet inte uttömmande reglerar möjligheten vad gäller tillskott i form av avstående från en fordran gentemot bolaget, utan istället utgör en minimiföreskrift som tillåter strängare villkor i nationell lagstiftning vad gäller tillskott (se fråga 5.2 b ovan), hänskjuts också nedanstående fråga till domstolen:

- a) Föreligger, och i så fall under vilka villkor, en stand-stillprincip? Strider krav på kontroll av bolagets solvens vid tillskott i form av en fordran gentemot bolaget mot denna princip (se fråga 3.1.a, aa-dd ovan)
- b) Förutsätter strängare nationell lagstiftning en uttryckligt lagregel, eller kan den komma till uttryck i form av en strängare tolkning av reglerna om införlivande (i detta fall artikel 27.2 andra meningen i Aktiengesetz), och
- c) Vilken målgrupps intressen skall avgöra om uppställande av ytterligare villkor gällande tillskott utgör en tillåten strängare bestämmelse eller en otillåten mildare bestämmelse?

5.4) Om frågan om tillåtna tillskott regleras uttömmande i artikel 7 första meningen (se fråga 5.2 c ovan), skall då den ekonomiska värderingen av en fordran gentemot bolaget beräknas:

- a) från bolagets synpunkt, således utan att beakta dess solvens, eller
- b) från fordringsägarens synpunkt, således med beaktande av den värdeförsämring som följer av bolagets bristande solvens?

6) Om artiklarna 7, 10 och 27.2 i direktivet skall tolkas så att de utgör ett enhetligt skydd mot åtgärder för kringgående inom gemenskapen, samt att de förbjuder återbetalning av aktietecknarens fordringar gentemot bolaget då denna sammanfaller med ett kontanttillskott om inte reglerna i artikel 10 om offentliggörande och värdering beaktas, så önskas svar från domstolen huruvida följande tillvägagångssätt utgör olovligt kringgående av reglerna om apportegendom:

- a) Måste kontanttillskottet och återbetalningen av fordringen uppgå till samma belopp, eller är de ogiltiga om de endast delvis uppgår till samma belopp?
- b) Måste det föreligga ett subjektivt samband mellan kontanttillskottet och affärstransaktionen (i detta fall återbetalningen av en skuld) eller är det tillräckligt att de faktiska omständigheterna sammanfaller? Om ett subjektivt samband måste föreligga, ger då ett tidsmässigt samband en presumption för ett subjektivt samband? Hur precist måste det tidsmässiga sambandet vara?
- c) Om endast ett subjektivt samband utgör olovligt kringgående, måste det då förutsättas att det föreligger en avsikt att kringgå bestämmelserna om apportegendom, eller är det tillräckligt att vara införstådd med att dessa bestämmelser skulle kunna tillämpas, eller är det inte nödvändigt att känna till reglerna angående offentliggörande och värderingskontroll av apportegendom om det subjektiva sambandet mellan apportegendomen och återbetalningen av en skuld är känt? Är ett subjektivt samband endast skadligt om en transaktion utgör ett villkor för en annan transaktion, eller är det tillräckligt att genomförandet av den ena transaktionen orsakar genomförandet av den andra? Måste detta orsakssamband föreligga hos bägge parter, eller är det tillräckligt att – för den ena parten – genomförandet av den ena transaktionen utgör orsaken till genomförandet av den andra?
- d) Föreligger också olovligt kringgående då ett utlåningsinstitut enligt artikel 185.5 i Aktiengesetz tar de nya aktier som utfärdats vid en kapitalökning i form av kontanttillskott och förbinder sig att erbjuda dessa till tidigare aktieinnehavare? Hur påverkas frågan om lagligheten av kringgåendet av reglerna om apportegendom, och till vilket belopp, av huruvida utlåningsinstitutet som tecknat kapitalökning i form av kontanttillskott själv är en tidigare aktieinnehavare, och av huruvida snabba placeringar på kapitalmarknaden inte förefaller problematiska vid tillfället för tecknandet av utlåningsinstitutet, eller om utlåningsinstitutet garanterat placeringen?
- e) Påverkas frågan om lagligheten av kringgåendet av reglerna om apportegendom av den omständigheten att banken, trots återbetalningen av fordringarna i form av det gjorda kontanttillskottet, upprätthåller sina kreditmöjligheter? Måste det i detta hänseende beaktas om och när den upprätthållna kreditmöjligheter därefter faktiskt används och

om och när, vid tidpunkten för kapitalökningen i form av kontanttillskott, det kunde förväntas att kreditmöjligheterna skulle användas?

7) Är det förenligt med den behörighet som bolagsstämman har enligt artikel 25.1 första meningen i det andra direktivet att besluta om kapitalökningar, att en kapitalökning i form av kontanttillskott, som beslutats av bolagsstämman och som isolerat sett utgör en korrekt inbetalning, anses eller behandlas som ogiltig eller olaglig på grund av att ledningen och aktietecknaren kommit överens om att kapitalökningen i form av kontanttillskott skulle sammanfalla med en affärstransaktion (i detta fall återbetalningen av en skuld), genom vilken kontanttillskottet helt eller delvis tillfaller aktietecknaren? Skall, för att kunna avgöra om kriterierna för ett olovligt kringgående är uppfyllda, den omständighet beaktas att bolagsstämman, vid det tillfälle då den beslutade om kapitalökning, hade kännedom om en överenskommelse av detta slag mellan ledningen och aktietecknaren, eller att den borde haft kännedom därom?

8) Om det är olagligt att kringgå reglerna i artikel 10 vad gäller värdering och offentliggörande genom att dela upp transaktionerna i ett kontanttillskott och en affärstransaktion, och om artikel 7 första meningen i det andra direktivet skall tolkas så att ett tillskott i form av ett avstående från en fordran gentemot bolaget anses ogiltigt i en situation då bolaget befinner sig i ekonomiska svårigheter (se fråga 5.1 ovan), är då återbetalning från ett bolag som befinner sig i svårigheter giltigt på grund av att fordran, trots sambandet med kontanttillskottet, inte kan utgöra ett tillskott, eller är återbetalningen av skulden ogiltig eftersom den inte ens kan godtas som apportegendom enligt reglerna om registrering, i brist på ett sådant samband.

- 20 För en utförligare redogörelse för de aktuella gemenskapsbestämmelserna, rättegångens förlopp och de till domstolen ingivna yttrandena hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i målet i dessa delar återges i det följande endast i den mån domstolens argumentation kräver det.
- 21 Med beaktande av i vilket sammanhang Landgericht har begärt förhandsavgörande, framstår det som nödvändigt att erinra om och klargöra vissa principer vad gäller domstolens behörighet enligt artikel 177 i fördraget.
- 22 Det följer av fast rättspraxis (se tidigast domen av den 1 december 1965 i målet 16/65 Schwarze, Rec. s. 1081 och senast domen av den 25 juni 1992 i målet C-147/91 Ferrer Laderer, punkt 6, Rec. s. I-4097) att förfarandet

enligt artikel 177 i fördraget utgör ett instrument för samarbete mellan domstolen och de nationella domstolarna.

- 23 Det är likaså fast rättspraxis (se tidigare domen av den 29 november 1978 i målet 83/78 Pigs Marketing Board, punkt 25, Rec. s. 2347 och senast domen av den 28 november 1991 i målet C-186/90 Durighello, punkt 8, Rec. s. I- 5773) att den nationella domstolen, inom ramen för detta samarbete, är den som ensam har en direkt kännedom om de faktiska omständigheterna i målet och som därför är bäst lämpad att, med kännedom om målets speciella omständigheter, bedöma nödvändigheten av ett förhandsavgörande för att kunna meddela sin dom.
- 24 Följaktligen är domstolen i princip skyldig att meddela förhandsavgörande i fall där de av den nationella domstolen ställda frågorna gäller tolkningen av en gemenskapsbestämmelse (se domen av den 8 november 1990 i målet C-231/89 Gmurzynska, punkt 20, Rec. s. I-4003).
- 25 För att pröva sin egen behörighet har domstolen i sin dom av den 16 december 1981 i målet 244/80 Foglia, punkt 21, Rec. s. 3045, dock ansett att det ankommer på EG-domstolen att granska de förutsättningar under vilka den nationella domstolen fört frågorna vidare till EG-domstolen. Den samarbetsanda som måste styra förfarandet vid förhandsavgöranden kräver att den nationella domstolen å sin sida respekterar den uppgift som ålagts domstolen, nämligen att bidra till rättskipningen i medlemsstaterna och inte att avge rådgivande utlåtanden i allmänna eller hypotetiska frågor (se den ovan nämnda domen av den 16 december 1981 i målet 244/80 Foglia, punkterna 18 och 20 och domen av den 3 februari 1983 i målet 149/82 Robards, punkt 19, Rec. s. 171).
- 26 I detta avseende har domstolen redan klargjort att det för att komma fram till en tolkning av gemenskapsrätten som är användbar för den nationella domstolen krävs en bestämning av det rättsliga sammanhang i vilket den begärda tolkningen skall sättas in. I enlighet därmed kan det i vissa fall vara lämpligt att sakförhållandena är klarlagda och att de frågor som uteslutande skall bedömas enligt nationell rätt är avgjorda när ärendet hänskjuts till domstolen, så att den kan ta del av alla faktiska och rättsliga omständigheter som kan ha betydelse för dess tolkning av gemenskapsrätten (domen av den 10 mars 1981 i förenade målen 36/80 och 71/80 Irish Creamery Milk Suppliers Association, punkt 6, Rec. s. 735). Utan dessa omständigheter kan domstolen inte finna att den kan ge en meningsfull tolkning (se domen av den 3 februari 1977 i målet 52/76 Benedetti, punkterna 20–22, Rec. s. 163

och domen av den 21 september 1983 i förenade målen 205–215/82 Deutsche Milchkontor, punkt 36, Rec. s. 2633).

- 27 Med beaktande av dessa överväganden skall det först påpekas att de faktiska omständigheterna i den tvist som ligger till grund för begäran om förhandsavgörande bestäms av artiklarna 131 och 132 i Aktiengesetz. Dessa bestämmelser gäller aktieägares rätt att erhålla information från ledningen.
- 28 Frågorna gäller inte direkt denna rättighet utan problemet med den rättsuppfattning om förtäckt apportegendom som följer av dom av Bundesgerichtshof av den 15 januari 1990 (se ovan) och dess förenlighet med det andra direktivet. Den nationella domstolen anser att ett svar på dessa frågor är nödvändigt för att den skall kunna bedöma de yrkanden om information som framställts av W. Meilicke. Den nationella domstolen anser att ansökan bör avslås om uppfattningen gällande förtäckt apportegendom, som den kommit till uttryck i tysk rättspraxis, står i strid med det andra direktivet.
- 29 Det följer dock av de handlingar som ingivits till domstolen att villkoren för en tillämpning av denna uppfattning inte är uppfyllda i målet vid den nationella domstolen. ADV/ORGA har således både vid den nationella domstolen och i sitt yttrande till domstolen bestritt att tysk rättspraxis skall tillämpas på transaktionerna mellan bolaget och Commerzbank. Den nationella domstolen uttrycker sig själv i konditionalis, när den skriver att tillskottet från Commerzbank skulle kunna stå i strid med relevant rättspraxis.
- 30 Härav följer att frågan huruvida rättsuppfattningen om apportegendom är förenlig med det andra direktivet är av hypotetisk karaktär.
- 31 Den hypotetiska karaktären av det problem som domstolen ombeds uttala sig om bekräftas vidare av den omständighet att de handlingar som givits in av den nationella domstolen inte anger alla de faktiska och rättsliga omständigheter som krävs för att kunna bestämma i vilket sammanhang ADV/ORGA:s kapitalökning ägde rum och att länka ihop det tillskott som gjorts av Commerzbank med uppfattningen om förtäckt apportegendom såsom den kommer till uttryck i tysk rättspraxis. De frågor som ställts vid begäran om förhandsavgörande rör just huruvida denna uppfattning är förenlig med det andra direktivet och väcker en rad frågeställningar där svaren till stor del beror på i vilket sammanhang kapitalökningen gjorts.

- 32 Domstolen ombeds således att meddela förhandsavgörande rörande ett problem av hypotetisk natur utan att få del av alla faktiska och rättsliga omständigheter som är nödvändiga för att ge svar som är till nytta för den nationella domstolen.
- 33 Domstolen skulle därför överskrida gränserna för sin uppgift om den beslöt att meddela ett förhandsavgörande.
- 34 Av det ovanstående följer att det inte finns anledning för domstolen att besvara de frågor som ställts av Landgericht Hannover.

Rättegångskostnader

- 35 De kostnader som har förorsakats Tysklands regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På ovan angivna grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 15 januari 1991 förts vidare av Landgericht Hannover – följande dom

Domstolen saknar anledning att besvara de frågor som ställts av Landgericht Hannover.

Schockweiler

Kapteyn

Mancini

Kakouris

Moitinho de Almeida

Díez de Velasco

Zuleeg

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 juli 1992.

J.-G. Giraud
Justitiesekreterare

F. A. Schockweiler
Ordförande på fjärde avdelningen
tf. ordförande